

**PAŽYMA DĖL SKUNDO
PRIEŠ VILNIAUS APSKRITIES VYRIAUSIAJĄ POLICIJOS KOMISARIATĄ,
VILNIAUS APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO
ŠIRVINTŲ RAJONO POLICIJOS KOMISARIATĄ**

2013-01-08 Nr. 4D-2012/1-1345

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama – pareiškėjas) skundas dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – Vilniaus apskr. VPK) Viešosios tvarkos valdybos (toliau vadinama – VTV) Licencijavimo skyriaus (toliau vadinama – LS) ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Širvintų rajono policijos komisariato (toliau vadinama – Širvintų rajono PK) pareigūnų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo.

Skunde pareiškėjas nurodė, kad Vilniaus apskr. VPK pareigūnai dėl jam nežinomų priežasčių bei apie tai jo neinformavę panaikino leidimą laikyti (nešiotis) ginklus (toliau vadinama Leidimas). Be to, pareiškėjo teigimu, Širvintų rajono PK pareigūnai teikė tikrovės neatitinkančią informaciją tretiesiems asmenims.

Apsilankymo Seimo kontrolierių įstaigoje metu, 2012-09-11, pareiškėjas papildomai paaiškino, kad LS jam išduotas Leidimas Nr. 0000807 2011-11-21 buvo pratęstas iki 2016-11-21. Dėl pablogėjusios finansinės padėties jis ginklus „Walther G 22; 22 LR; WP015109, Mauser 201; 22 WMR; 122635, Beretta AL 391 Urika; 12×76; AA332943; AB 336576. Germanika, 12×76, 953164, 28433, Mannlicher Pro Hunter; 3006 Springfield; 3026565“ (taip rašte; šios ir kitų citatų kalba netaisyta) pardavė. Pistoletą „Walter PRK; 7,65 mm Browning; 257975“ 2012-02-03 atidavė realizuoti į Lietuvos Respublikos ginklų fondą prie Vidaus reikalų ministerijos. Ginklas nerealizuotas, nes jis negavo atsiskaitymo. 2012-09-06 jis lankėsi Vilniaus apskr. VPK LS, nes norėjo sužinoti, kur galima išsinuomoti ginklus. Vilniaus apskr. VPK LS viršininkas Julius Vaiškūnas 2012-09-06 paėmė Leidimą ir nurodė, kad jis panaikintas. Nei pranešimo apie papildomą patikrinimą, nei sprendimo panaikinti Leidimą jis nebuvo gavęs ir negavo. Pareiškėjas teigia, kad gyvenamosios vietos nekeitė, registruotu arba paprastu paštu siunčiamą korespondenciją nuolat gauna. Leidimo paėmimo fakto patvirtinančio dokumento taip pat nėra gavęs.

Dėl Širvintų rajono PK pareigūnų veiksmų pareiškėjas taip pat nurodė, kad, jo turimomis žiniomis, jie teikė tretiesiems asmenims tikrovės neatitinkančią informaciją apie jį.

Pareiškėjas Seimo kontrolieriui pateikė Leidimų, išduotų 2010-06-29 (galiojo iki 2011-12-05), 2011-11-21 (galioja iki 2016-11-21), ir Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos pažymos Nr. 14R-10871 „Dėl įtariamų, kaltinamų ir teistų asmenų žinybinio registro duomenų apie fizinį asmenį“ kopijas.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 20 straipsnio 1 dalimi, 2012-09-24 raštu Nr. 4D-2012/1-1345/3D-3136 kreipėsi į Lietuvos Respublikos policijos generalinį komisarą Saulių Skvernelį prašydamas informuoti:

1. Kada, kokio pareigūno sprendimu pareiškėjui išduotas leidimas laikyti (nešiotis) ginklus. Kokios kategorijos, kokius ginklus pareiškėjas galėjo laikyti, kokius nešiotis.

2. Kokiu pagrindu, kokio pareigūno sprendimu buvo pratęstas Leidimas laikyti (nešiotis) ginklus.

3. Kada, kokio pareigūno sprendimu, dėl kokių naujai paaiškėjusių aplinkybių (priežasčių) ir kokiu pagrindu 2011-11-21 pratęstas ir galiojantis iki 2016-11-21 Leidimas buvo panaikintas.

4. Kada ir koku būdu pareiškėjas buvo informuotas apie priimtą sprendimą.
 5. Kada, kokiam pareigūnui buvo gražintas Leidimas.
 6. Kokie ir kur šiuo metu yra pareiškėjui priklausantys (priklausę) ginklai.
 7. Kada, kieno sprendimu ir kuriems Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK pareigūnams buvo suteiktos teisės naudotis Policijos informacinės sistemos licencijuojamos veiklos posistemėje (arba toliau – LVP) esančia informacija, kokiais informacinės sistemos moduliais.
 8. Kokios teisės (prisijungimo ir peržiūros, duomenų įrašymo, keitimo, taisymo ar kt.) jiems suteiktos.
 9. Kokiems subjektams gali būti teikiama informacija, esanti LVP.
 10. Kas nagrinėja ir priima sprendimus dėl informacijos, esančios LVP duomenų bazėje, teikimo juridiniams ar fiziniams asmenims.
 11. Kada ir kas į Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK kreipėsi (raštu ar žodžiu) dėl X duomenų, esančių LVP.
 12. Kas, kada ir kam nukreipė prašymo vykdymą.
 13. Kada (tikslus laikas) ir koks pareigūnas (-ai) buvo prisijungęs (-ę) prie informacinės sistemos dėl prašomų duomenų paieškos.
 14. Kada ir koks pareigūnas rengė atsakymą dėl prašomos informacijos.
 15. Kada ir kokiems tretiesiems asmenims buvo teikiama informacija iš LVP apie pareiškėją.
 16. Pateikti:
 - X (suformuotą) asmens bylą, esančią Vilniaus apskr. VPK;
 - pareigūnų, prisijungusių ir atlikusių duomenų, esančių LVP, paiešką, pareigybės (-ių) aprašymus;
 - Širvintų rajono PK gautų fizinių ir juridinių asmenų pareiškimų, skundų, prašymų registro duomenis nuo 2012-08-01 iki 2012-09-10;
 - atsakymo, pateikto tretiesiems asmenims, rašto, informuojančio pareiškėją apie Leidimo panaikinimą, patvirtintas kopijas; jeigu sprendimas dėl Leidimo panaikinimo pareiškėjui buvo siunčiamas, Vilniaus apskr. VPK išsiunčiamų dokumentų registro to dienos duomenis.
- Policijos generalinis komisaras S. Skvernelis Seimo kontrolieriui 2012-10-16 pateikė (raštas Nr. 5-S-3888) informaciją (dokumentus): Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko Vytauto Grašio raštą Nr. 10-8-S-537 ir X asmens bylą.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes išskirtinos šios skundo dalys:

- dėl Vilniaus apskr. VPK pareigūnų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo;
- dėl Širvintų rajono PK pareigūnų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo.

Dėl Vilniaus apskr. VPK pareigūnų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo

1. Remiantis pateikta informacija (Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko V. Grašio raštas Nr. 10-8-S-537 ir pareiškėjo asmens byla) nustatyta, kad X 2006-09-13 kreipėsi į Vilniaus apskr. VPK dėl leidimo įsigyti lygiavamzdį šautuvą ir pistoletą. Vilniaus apskr. VPK 2006-10-09 sprendimu, kurį patvirtino Vilniaus apskr. VPK Viešosios policijos VTV viršininkas V. Grašys, X buvo leista įsigyti lygiavamzdį šautuvą ir pistoletą.

1.1. Muitinės kriminalinės tarnybos Vilniaus skyriuje 2008-01-21 buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 200 straipsnio 1 dalį (neteisėtas prekių ar produkcijos neišvežimas iš Lietuvos Respublikos). **2008-01-24** pareiškėjui pareikšti įtarimai, skirta kardomoji priemonė – rašytinis pasižadėjimas neišvykti.

1.2. Vilniaus apskr. VPK VTV LS vyresnioji specialistė H. Rimkienė **2009-10-09** išdavė X leidimą Nr. 10-8-L11-1362 įsigyti graižtvinį šaunamąjį ginklą *Mauser 201. 22 WMR; 122635*.

1.3. Vilniaus apskr. VPK VTV LS vyresnioji specialistė H. Rimkienė **2009-10-21** išdavė X leidimą Nr. 10-8-L11-1411 įsigyti medžioklinį graižtvinį šautuvą *Carl Gustaf Nr. H 3733/W4896*.

1.4. Vilniaus apskr. VPK VTV LS specialistas A. V. Tarasevičius **2010-06-23** pareiškėjui išdavė leidimą Nr. 10-8-L11-1059 įsigyti graižtvinį šautuvą *Walter G22*.

1.5. Vilniaus apskr. VPK VTV LS viršininkas J. Vaiškūnas **2011-02-22** X išdavė leidimą Nr. 11-0000210 įsigyti pistoletą *Walter PPK*.

1.6. Vilniaus apskr. VPK VTV LS viršininkas J. Vaiškūnas **2011-05-16** pareiškėjui išdavė leidimą įsigyti graižtvinį šautuvą *Mannlicher Pro Hunter; 3006 Springfield; 3026565*.

1.7. X **2011-11-21** kreipėsi į Vilniaus apskr. VPK VTV LS dėl leidimo laikyti (nešiotis) ginklus galiojimo pratęsimo (Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko V. Grašio raštas Nr. 10-8-S-537).

1.8. Vilniaus apskr. VPK VTV LS viršininkas J. Vaiškūnas **2011-11-21** pratęsė X išduotą Leidimą laikyti (nešiotis) ginklus iki 2016-11-21 (Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko V. Grašio raštas Nr. 10-8-S-537).

Pažymėtina, kad 2011-11-21 Vilniaus apskr. VPK VTV LS pareigūnai naudojosi įtariamų, kaltinamų ir teistų asmenų žinybinio registro duomenimis ir disponavo informacija, jog pareiškėjui 2008 01-24 pareikšti įtarimai dėl neteisėto prekių ar produkcijos neišvežimo iš Lietuvos Respublikos (duomenys iš asmens bylos).

1.9. Atsakydamas į Seimo kontrolieriaus klausimus: kada, kokio pareigūno sprendimu, dėl kokių naujai paaiškėjusių aplinkybių (priežasčių) ir koku pagrindu 2011-11-21 pratęstas ir galiojantis iki 2016-11-21 Leidimas buvo panaikintas; kada ir koku būdu pareiškėjas buvo informuotas apie priimtą sprendimą, kada, kokiam pareigūnui buvo gražintas Leidimas, Vilniaus apskr. VPK VTV viršininkas V. Grašys rašte Nr. 10-8-S-537 nurodė, kad vadovaujantis Lietuvos policijos generalinio komisaro 2003 metų birželio 23 dienos įsakymu Nr. V-362 „Dėl Fizinių asmenų ginklų ir šaudmenų civilinės apyvartos ir jos kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (2011 metų kovo 1 dienos redakcija) (toliau vadinama – Taisyklės) 68 punktu **buvo atlikti privalomi patikrinimai ir paaiškėjo**, kad Muitinės kriminalinės tarnybos Vilniaus skyrius **2008-01-24** pareiškė X įtarimus dėl neteisėto prekių ar produkcijos neišvežimo iš Lietuvos Respublikos. Dėl šios priežasties asmeniui, vadovaujantis 2002 metų sausio 15 dienos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo (toliau vadinama – Įstatymas) (2011 metų kovo 1 dienos redakcija) 41 straipsnio 1 dalies 5 punktu, apribota teisė disponuoti ginklais. Apie šią aplinkybę X buvo informuotas **telefonu ir paprašytas atvykti į policiją** su jam priklausančiais ginklais.

Leidimas laikyti (nešiotis) ginklus panaikintas nebuvo, nes tam nebuvo teisinio pagrindo.

1.10. Remiantis bylos dokumentais nustatyta, kad duomenų, patvirtinančių, jog pareiškėjas buvo informuotas apie pradėtą ir atliekamą papildomą patikrinimą, apie ipareigojimą atvykti į policijos įstaigą su ginklais (kaip teigiama rašte) arba ginklų saugojimą PK (šaudmenų paėmimo aktas), taip pat apie sprendimą laikinai apriboti jo teisę disponuoti ginklais, ipareigojimą gražinti Leidimą jį išdavusiai policijos įstaigai, nėra.

1.11. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, kada, kokiam pareigūnui buvo gražintas Leidimas, Vilniaus apskr. VPK VTV viršininkas V. Grašys (raštas Nr. 10-8-S-537) pateikė šį paaiškinimą: paskutinio apsilankymo LS metu (tikslī data nėra užfiksuota) X buvo nurodyta gražinti Leidimą ginklams laikyti (nešiotis), vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl Ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių paėmimo, tinkamumo naudoti nustatymo, tolesnio jų panaudojimo bei perduotų realizuoti Lietuvos Respublikos Ginklų fondui prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų vertės apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 35 punktu (Kai asmuo įstatymų nustatyta tvarka įtariamasis ar kaltinamas padaręs tyčinę nusikalstamą veiką ar jam paskirta kardomoji priemonė – suėmimas, teritorinė policijos įstaiga, kurioje ginklas registruotas, ginklus, šaudmenis, leidimą laikyti, leidimą nešiotis ginklus, neterminuotą leidimą paima ir saugo tol, kol bus nutrauktas ikiteisminis tyrimas arba baudžiamoji byla ar įstatymų nustatyta tvarka asmeniui bus panaikinta kardomoji priemonė.).

X Leidimą laikyti (nešiotis) ginklus tą pačią dieną perdavė LS viršininkui J. Vaiškūnui.

1.12. Remiantis pateiktomis Policijos informacinės sistemos LVP duomenimis nustatyta, kad Vilniaus apskr. VTV LS pareigūnai šia informacine sistema naudojosi **2012-09-06**, pareiškėjas

taip pat nurodė 2012-09-06 datą, todėl darytina išvada, kad Leidimas iš X buvo paimtas pirmiau nurodytą dieną.

Tame pačiame rašte nurodoma, jog X taip pat buvo informuotas, kad jo Leidimas laikyti (nešiotis) ginklus nėra naikinamas ir kad, jei jam ikiteisminis tyrimas bus nutrauktas ar teisme priimtas išteisinamasis nuosprendis, nustatyta tvarka Leidimas bus grąžintas.

1.13. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad objektyvių duomenų, t. y. dokumentų, patvirtinančių tokius pareigūno teiginius, nėra.

1.14. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad pareiškėjas, vadovaudamasis Įstatymo 32 straipsnio 5 dalimi („asmuo gali parduoti teisėtai jam priklausančią A, B, ar C kategorijos ginklą tik per subjektą, turintį teisę prekiauti atitinkamos kategorijos ginklais“), jam priklausančius ginklus pardavė fiziniams asmenims, atidavė LR ginklų fondui prie Vidaus reikalų ministerijos (arba toliau – GF) ne tuo pačiu metu, todėl tai leidžia abejoti Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko V. Grašio (rašte Nr. 10-8-S-537) nurodytu teiginiu, jog pareiškėjas pardavė ginklus, nes žinojo, jog laikinai apribota teisė jais naudotis.

1.15. Iš turimų dokumentų matyti, kad pareiškėjui priklausantis pistoletas *Walter PPK*, atiduotas į GF, nerealizuotas.

1.16. Ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų apyvartą, ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų klasifikavimo į kategorijas nuostatas, ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų apyvartos kontrolės teisinius pagrindus ir **subjektų, kurių veikla susijusi su ginklais ir šaudmenimis, teises ir pareigas reglamentuoja:**

- 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2008/51/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (toliau vadinama – Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva);

- Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas (toliau vadinama – Įstatymas);

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-04-13 nutarimas Nr. 432 „Dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo įgyvendinimo“ (toliau vadinama – Vyriausybės nutarimas);

- Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl Ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių paėmimo, tinkamumo naudoti nustatymo, tolesnio jų panaudojimo bei perduotų realizuoti Lietuvos Respublikos Ginklų fondui prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų vertės apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau vadinama – Aprašas);

- Lietuvos policijos generalinio komisaro 2003-06-23 įsakymu Nr. V-362 „Dėl Fizinių asmenų ginklų ir šaudmenų civilinės apyvartos ir jos kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Taisyklės).

1.17. Atlikus teisės aktų, pareigūnų pateiktos pirmiau nurodytos informacijos ir dokumentų analizę konstatuotina, kad:

- ikiteisminis tyrimas dėl neteisėto prekių ar produkcijos neišvežimo iš Lietuvos Respublikos buvo pradėtas 2008-01-21, įtarimai pareiškėjui pateikti **2008-01-24, kardomoji priemonė- kardomasis kalinimas (suėmimas) nebuvo paskirtas;**

- Vilniaus apskr. VTV **LS pareigūnai, vadovaudamiesi** Įstatymo 12, 13 straipsnių nuostatomis, atlikę Taisyklių IV skyriuje numatytas procedūras, **5 kartus padarė išvadą, jog nėra teisinio pagrindo neleisti X įsigyti šaunamųjų ginklų (Įstatymo 17 straipsnis).**

1.18. Pagal Taisyklių 66 ir 67 punktus, „leidimas laikyti (nešiotis) ginklus perregistruojamas ne vėliau kaip per 5 kalendorines dienas, jeigu pateikti šių Taisyklių 64 punkte nurodyti dokumentai (ginklo išbandymo pažyma (tik trumpavamzdžio ginklo atveju), ginklo (-ų) modelis (-iai), numeris (-iai) atitinka registracijos modelį (-ius), numerį (-ius). Jeigu įrašai leidime laikyti (nešiotis) ginklus neatitinka ginklo duomenų, įtariama, kad pakeistas ar sunaikintas ginklo, spynos ar vamzdžio numeris,

atliekami šių Taisyklių 37–39 punktuose nurodyti veiksmai.“

„Atlikus patikrinimus ir nustačius priežastis, dėl kurių Įstatymo nustatyta tvarka asmuo negali turėti ginklų, apibendrinama patikrinimo medžiaga ir sprendžiama dėl leidimo laikyti (nešiotis) ginklus neperregistravimo. Jei leidimas laikyti (nešiotis) ginklus neperregistruojamas, surašomas laisvos formos sprendimas dėl leidimo laikyti (nešiotis) ginklus neperregistravimo. Šį sprendimą turi patvirtinti policijos įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Leidimai laikyti (nešiotis) ginklus taip pat neperregistruojami, jei juose nėra galiojančių įrašų apie turimus ginklus (visi turėti ginklai realizuoti).“

Vilniaus apskr. VPK VTV LS viršininkas J. Vaiškūnas nenustatė priežasčių, dėl kurių Įstatymo nustatyta tvarka pareiškėjas negali turėti ginklų, ir 2011-11-21 Leidimą pratęsė iki 2016-11-21 (t. y. perregistravo).

1.19. Leidimas paimtas **2012-09-06**, pareiškėjo savanoriško apsilankymo Vilniaus apskr. VPK LS metu.

1.20. Pareiškėjas apie papildomą patikrinimą, galimybę teikti paaiškinimus, apie laikinai apribotą jo specialiąją teisę, apie galimybę skusti Leidimo paėmimo teisėtumą ir pagrįstumą, apie privalomumą Leidimą grąžinti nebuvo informuotas.

1.21. Pažymėtina, kad ginklo, šaudmenų savininko, valdytojo, naudotojo **pareiga** grąžinti Leidimą policijos įstaigai, realizavus paskutinį leidime įrašytą ginklą, yra reglamentuota Įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 7 punkte. Turimais duomenimis, ginklas, atiduotas į GF, nerealizuotas.

1.22. Įstatymo 41 straipsnio 1 dalies 5 punkte ir 5 dalyje numatyta, kad „policija ar kitos įstatymų įgaliotos valstybės institucijos ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis **paima**, kai asmuo įstatymų nustatyta tvarka įtariamasis ar kaltinamas padaręs tyčinę nusikalstamą veiką ar jam paskirta kardomoji priemonė – suėmimas.“ Ši Įstatymo nuostata perkelta ir į Aprašo VI skyriaus 35–37 punktus.

Pažymėtina, kad Įstatyme bei Įstatymo įgyvendinamuosiuose aktuose detalios nenurodyta, kad ginklai ir Leidimas paimami kompetentingo pareigūno sprendimu. Seimo kontrolieriaus nuomone, ginklų ir **Leidimo paėmimo faktas negali būti traktuojamas kaip pareigūno sprendimas laikinai apriboti teisę disponuoti ginklais.**

1.23. Išanalizavus teisės aktus ir tyrimo medžiagą galima daryti prielaidas, kad teisės aktų trūkumai galimai sudaro sąlygas korupcijos apraiškoms, nes **dėl laikino specialiosios teisės apribojimo nepriimamas sprendimas, t. y. nesurašomas dokumentas, o nesant dokumentui nėra teisinio pagrindo skusti tokį sprendimą, negali būti vertinamas pareigūno veiksmų teisėtumas ir pagrįstumas, pareigūnams atsiranda galimybė išvengti atsakomybės.**

1.24. Seimo kontrolierius, atlikęs teisės aktų ir faktinių duomenų analizę, daro išvadą, kad šiuo atveju Vilniaus apskr. VPK LS viršininkas J. Vaiškūnas, esant toms pačioms faktinėms aplinkybėms [(įtarimai pateikti 2008 metais), 6 kartus konstatuota (5 leidimai įsigyti šaunamuosius ginklus ir Leidimo pratęsimas), jog nėra teisinio pagrindo asmeniui apriboti specialiąją teisę], neinformavęs pareiškėjo apie pradėtą papildomą patikrinimą, nesuteikęs galimybės teikti paaiškinimus, be sprendimo, daugiau nei po 9 mėn. nuo Leidimo pratęsimo dienos paėmė Leidimą ir taip apribojo pareiškėjo teisę disponuoti ginklais.

1.25. Tokie pareigūno veiksmai leidžia pagrįstai įtarti piktnaudžiavimą pareigomis.

Seimo kontrolieriaus vertinimu, Vilniaus apskr. VPK LS pareigūnas J. Vaiškūnas pažeidė šias pareiškėjo teises: būti informuotam apie atliekamus patikrinimus, pačiam teikti informaciją, būti tinkamai informuotam apie priimtą sprendimą, pasinaudoti galimybe realizuoti konstitucinę teisę – sprendimą skusti teismui.

1.26. Teisės akto trūkumas negali būti argumentas, siekiant pareigūnams išvengti atsakomybės, nes atlikdami savo funkcijas jie privalo vadovautis proporcingumo ir protingumo principais.

Proporcingumo principas legitimuoja tik tokį žmogaus teisių ribojimą, kuriuo siekiama konstitucinių tikslų, bei kuris yra tinkamas ir būtinas, taip pat adekvatus ribojamos žmogaus teisės vertei.

1.27. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Įstatymo 28 straipsnio 3 dalyje ir 16 straipsnio 1 dalyje, 2 dalies 1 punkte numatyta, kad „fiziniams asmenims, turintiems teisę turėti tos kategorijos medžioklinį ginklą ir pateikusiems šią teisę įrodančius dokumentus bei galiojantį medžiotojo bilietą, galima nuomotis ginklus. Fizinis asmuo jam priklausantį B ar C kategorijos ginklą gali perleisti nuolat naudoti kartu gyvenančiam šeimos nariui, turinčiam teisę laikyti ar nešiotis tos kategorijos ginklą. Fizinis asmuo jam priklausantį B ar C kategorijos ginklą jam dalyvaujant, medžioklės metu, gali laikinai perleisti naudoti kitam asmeniui, turinčiam teisę laikyti ir nešiotis tos kategorijos ginklą.“

Todėl **abejotinai pagrįstas Leidimo paėmimas gali būti pagrindas apriboti ir kitą specialiąją teisę – medžioti.**

1.28. Seimo kontrolieriaus nuomone, teisės aktų (Įstatymo ir jo įgyvendinamųjų aktų) papildymas, numatant, jog ginklai, Leidimas laikinai paimami tik kompetentingam pareigūnui priėmus sprendimą, tinkamai informavus asmenį apie tokį sprendimą bei išaiškinus jo apskundimo galimybes, yra būtinas, nes tai suteiktų pareigūnų darbui skaidrumo, o asmeniui – galimybę teisinėmis priemonėmis ginčyti sprendimo pagrįstumą.

1.29. Įvertinus 2008-05-21 Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2008/51/EB, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės, 5 straipsnio b dalies nuostatas, jog „valstybės narės leidžia įsigyti ir laikyti šaunamuosius ginklus tik tiems asmenims, kurie turi tam tikrą priežastį ir kurie: nekelia grėsmės sau, viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui.“, **teistumas už smurtinį tyčinį nusikaltimą laikomas minėtąja grėsme. Valstybės narės gali atimti leidimą laikyti šaunamąjį ginklą, jei nebetenkinamos sąlygos, pagal kurias leidimas buvo išduotas, svarstyti**na Įstatymo nuostata, leidžianti laikinai apriboti teisę disponuoti ginklais ar panaikinti leidimą laikyti (nešiotis ginklus), kai asmuo įtariamas ar kaltinamas padaręs tyčinę nusikalstamą veiką.

Seimo kontrolieriaus nuomone, apribojimus disponuoti ginklais **būtina taikyti, kai asmuo įtariamas ar kaltinamas padaręs tyčinę smurtinę nusikalstamą veiką arba jam skirtas suėmimas bei kai yra pagrindas konstatuoti, kad jis kelia grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Apribojimas gali būti taikomas atsizvelgiant į inkriminuojamos veikos pobūdį.**

Atkreiptinas dėmesys, jog ikiteisminis tyrimas dažniausiai trunka pakankamai ilgą laiką, todėl, nesant būtinumui, asmeniui nepagrįstai gali būti ribojamos net kelios specialiosios teisės.

Pažymėtina, kad teisės aktų normos, reglamentuojančios ribotos civilinės apyvartos civilinių ginklų kontrolę, turi būti aiškios, be galimybės interpretuoti, bei nesuteikiančios pareigūnams galimybės naudotis diskrecijos teise.

Dėl Širvintų rajono PK veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo

2. Remiantis Širvintų rajono PK gautų dokumentų registro duomenimis bei Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko V. Grašio (raštas Nr. 10-8-S-537) nurodyta informacija nustatyta, kad **2012-09-04** buvo gautas Vilniaus medžiotojų klubo „C“ vadovo ... pareiškimas.

2.1. Vilniaus medžiotojų klubo „C“ vadovo ... pareiškimą **2012-09-05** vizavo Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK viršininkas Almantas Lukša, kuris pavedė pareiškimą nagrinėti Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK Prevencijos skyriaus (toliau vadinama – PS) viršininkui Mindaugui Mickoniui, kuris pavedė pareiškimo vykdymą Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK PS tyrėjui Sauliui Bareckui.

2.2. Seimo kontrolierius buvo informuotas, kad dėl prašomų duomenų **2012-09-05** prie LVP buvo prisijungęs Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK Viešosios policijos skyriaus Operatyvaus valdymo poskyrio vyresnysis postinis **Svajūnas Bernotas**.

Atsakymą dėl prašomos informacijos rengė Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK PS viršininkas M. Mickonis, pasirašė Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK viršininkas A. Lukša.

Informacija Vilniaus medžiotojų klubo „C“ vadovui ... pateikta 2012-09-05 (raštas Nr. 10-95-S-3532).

Vilniaus apskr. VPK Širvintų rajono PK rašte Nr. 10-95-S-3532 nurodyta: „pil. X,...., **jokio leidimo medžioklinių ginklų laikymui ir medžioklei neturi (turėti leidimai panaikinti)**, todėl medžioti Jūsų medžioklės klube negali.“

2.3. Vilniaus apskr. VPK VTV viršininko V. Grašio rašte Nr. 10-8-S-537 nurodyta, kad sprendimą dėl informacijos, esančios LVP, pateikimo juridiniams ar fiziniams asmenims priima policijos įstaigos vadovas arba vadovo įgaliotas pareigūnas. Informacija, esanti LVP, teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir LVP nuostatais.

2.4. Išanalizavus LVP nuostatų II skyrių (Organizacinė struktūra; 10-17 punktai) nustatyta, kad teritorinėms policijos įstaigoms nesuteikta funkcija teikti informaciją, esančią LVP duomenų bazėje, tretiesiems asmenims.

LVP 13.9 punkte numatyta, kad tik LVP valdytojas, t. y. Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, gali teikti duomenis LVP duomenų teikėjams ir gavėjams.

2.5. Remiantis pirmiau nurodytu teisės aktu bei informacija darytina išvada, kad **Širvintų rajono PK viršininkas A. Lukša priėmė neteisėtą sprendimą teikti informaciją Vilniaus medžiotųjų klubo „C“ vadovui ...**

2.6. Pareigūnas S. Bernotas neteisėtai ir nepagrįstai prisijungė prie LVP duomenų. Širvintų rajono PK PS viršininkas M. Mickonis, tyrėjas S. Bareckas nepagrįstai disponavo informacija apie pareiškėją.

Seimo kontrolierių įstatymo 2 straipsnio 4 dalies prasme Širvintų rajono PK pareigūnų veiksmai vertintini kaip piktnaudžiavimas.

„Piktnaudžiavimas – tokie pareigūno veiksmai ar neveikimas, kai jam suteikti įgaliojimai naudojami ne pagal įstatymus bei kitus teisės aktus arba savanaudiškais tikslais ar dėl kitokių asmeninių paskatų (naudojimosi tarnybine padėtimi, keršto, pavydo, karjerizmo, neteisėtų paslaugų teikimo ir t. t.), taip pat tokie pareigūno veiksmai, kai viršijami suteikti įgaliojimai ar savavaliaujama.“

2.7. Taip pat pažymėtina, kad Širvintų rajono PK rašte Nr. 10-95-S-3532 nurodyta informacija yra klaidinga, nes, remiantis šioje pažymoje pateiktais duomenimis, nebuvo priimtas sprendimas panaikinti pareiškėjui išduotą Leidimą. **Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Leidimą Vilniaus apskr. VPK LS viršininkas J. Vaiškūnas paėmė 2012-09-06, t. y. dieną vėliau, nei pateiktas raštas.**

2.8. Seimo kontrolierius taip pat pažymi, kad Širvintų rajono PK policijos pareigūnai, viršydami savo kompetenciją, konstatavo, kad pareiškėjas leidimo medžioklei (iš rašto turinio galima suprasti – medžiotjo bilieto) neturi.

Atkreiptinas dėmesys, jog teisę naudoti laisvėje esančių medžiojamųjų gyvūnų išteklius suteikia **Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai**. išduodami leidimą naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius medžioklės plotų vienetė (Medžioklės įstatymo 4 straipsnis), bet ne policijos įstaigos. Policijos įstaigos taip pat nėra Medžiotųjų sąvado valdytojai ir tvarkytojai, todėl teikti informaciją ne iš savo žinybinių registrų negali.

Policija, vadovaudamasi teisės aktuose įtvirtintomis viešumo, skaidrumo, atvirumo ir **atsakomybės visuomenei nuostatomis**, neturėtų pamiršti ir ignoruoti teisėje egzistuojančio įstatymo viršenybės principo, pagal kurį – institucija privalo vadovautis teisės aktais, jos veikla negali prieštarauti imperatyvioms teisės normoms, o priimami sprendimai ir pateikiama informacija, kuri tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai paliečia kitų subjektų teises bei pareigas, turi būti pagrįsta.

Dėl policijos pareigūnų kompetencijos trūkumo ar piktnaudžiavimo atsiranda prielaidos nepasitikėti teisėsaugos pareigūnais, taip pat menkinamas institucijų autoritetas.

2.9. Konstatuotina, kad Širvintų rajono PK viršininko A. Lukšos neteisėtas sprendimas teikti informaciją tretiesiems asmenims bei rašte Nr. 10-95-S-3532 nurodyti tikrovės neatitinkantys duomenys gali sukelti ir (ar) sukėlė pareiškėjui neigiamas teises pasekmes.

Apibendrinęs šio skundo tyrimo metu gautus duomenis dėl Vilniaus apskr. VPK LS ir Širvintų rajono PK pareigūnų veiksmų, Seimo kontrolierius policijos generaliniam komisarui

Sauliui Skverneliui siūlo atlikti patikrinimus bei nustatyti, ar pirmiau nurodytų komisariatų pareigūnų veiksmuose nėra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 228 straipsnyje numatytos nusikaltimo ar tarnybinių nusižengimų sudėties.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

1. X skundo dalį dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Viešosios tvarkos valdybos Licencijavimo skyriaus pareigūno veiksmų pripažinti pagrįsta.

2. X skundo dalį dėl Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Širvintų rajono policijos komisariato pareigūnų veiksmų teisėtumo ir pagrįstumo pripažinti pagrįsta.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 7, 17 punktais, Seimo kontrolierius siūlo:

1. Policijos generaliniam komisarui Sauliui Skverneliui

– atlikti patikrinimus ir nustatyti, ar Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Viešosios tvarkos valdybos Licencijavimo skyriaus ir Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Širvintų rajono policijos komisariato pareigūnų veiksmuose nebuvo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 228 straipsnyje numatyto nusikaltimo arba tarnybinio nusižengimo sudėties;

- pateikti pareiškėjui motyvuotą atsakymą (sprendimą) dėl laikinai apribotos specialiosios teisės ir suteikti galimybę realizuoti jam jo konstitucines teises.

2. Pažymą pateikti Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkui Juliui Sabatauskui ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui Dailiui Alfonsui Barakauskui.

Apie patikrinimų rezultatus Seimo kontrolierių informuoti iki 2013-02-15.

Seimo kontrolierius

Romas Valentukevičius

Daiva Valeikienė, 8 706 65113